

เตสํ รูปสโม สุขํ

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท

(ความสงบระงับแห่งสังขารเหล่านั้น เป็นสุข)

ลำดับต่อไปจะได้บรรยายธรรมะพอเป็นเครื่องประดับ

สติปัญญาพุทธบริษัททั้งหลาย การทำใจของเราให้เข้าความ
สงบ เหมือนกับบุคคลผู้ที่มีบ้านมีเรือนก็จำเป็นจะต้องปิดกวาด
รักษาทำความสะอาด เช็ดถูบ้านเรือนชำระสิ่งโสโครกสกปรก
ออกไปจากบ้านจากเรือนก็เป็นสิ่งน่าดูน่างาม เอาหยักไยแมลง
หวีแมลงวันให้หายไปอย่างนั้น เหมือนกันกับการทำใจของเราใน
บั้นต้นก็ย่อมเป็นเช่นนั้น

บั้นต้นก็จำเป็นจะต้องสะสางใจของเราที่ยังวุ่นยังว้ายยังขัด
ยังข้อง จะภาวนาก็ไม่เป็นอันภาวนาอันนั้น ให้มาระลึกถึงการ
ภาวนาบทใดบทหนึ่งไว้ในใจของเราอย่างนั้น สิ่งเหล่านั้นเองที่
เป็นเหตุที่จะให้กำจัด ความวุ่นวายความขัดข้องของใจให้
หยุดชะงักอยู่กับสิ่งเหล่านั้น ไม่ให้ใจของเราไปดิ้นรนกระวน
กระวายไปกับสิ่งทั้งปวง นี่ความแก้ไขบั้นต้นก็จำเป็นอย่างนี้

หรือเราจะพุทโธ ธัมโม สังโฆ หรือความตายอันใดอันหนึ่ง หรือ
ระลึกถึงอัฐิ หรือเกศา โลมา นขา บทใดบทหนึ่ง ไว้ในใจของเรา
ได้ เพื่อระคับระคองใจของเราไม่ให้ส่ายไปในอารมณ์
ต่างๆของใจ นี่บั่นต้นการฝึกหัดก็จำเป็นจะต้องกระทำอย่างนั้น

วิธีอย่างนี้พวกเราทั้งหลายก็ได้ยินได้ฟังกันมากมาย แต่
ทำไมไม่กระทำอย่างนั้น ก็เพราะอะไร เพราะใจนั้น เมื่อลำดับจะ
เข้าไปทำใจอย่างนั้นมันเกิดความเกียจคร้าน ความมั่งง่าย
ความเอาแต่ความสบายอย่างเดียว จึงเป็นเหตุไม่ให้อยากนึก
อยากคิดอยากปรุงอยากแต่งสิ่งอันใดของหัวใจ จะปล่อยวางใจ
ให้เป็นธรรมดาอย่างนั้น นี่เป็นอย่างนี้ แล้วก็เหตุของ**ถีน**
มิทธะ ความง่วงเหงาหาวนอนเข้ามาครอบงำ อันนี้เองเป็นเหตุ
ที่ไม่แก้ไม่ตัดแปลง เหมือนเรามีผมไม่สระไม่ล้างไม่ฟอกไม่หวี ก็
เป็นสิ่งที่น่าเกลียด มีหนามมีตาไม่ล้างไม่ขัดไม่สี ก็น่าเกลียด มีลูก
นัยน์ตา ขี้ตาเฉอะแฉะ น้ำตาไหลเบอะๆบะๆ ไม่ล้างไม่ขัดก็เป็น
สิ่งที่น่าเกลียด นี่ สรีระร่างกายก็เหมือนกัน ไม่ได้ขัดไม่ได้ถูด้วยสบู่
ไม่ได้ประแป้ง อย่างนี้ก็เป็นที่น่าเกลียด ไม่น่าดูน่ามองน่างาม

เข้าไปในที่ใด ก็มีแต่คนรังเกียจ อิดหนาระอาใจว่าัยนี้
เหม็นสาป พระเหม็นสาป เณรเหม็นสาป นี่ คำก็ว่า เป็นอย่าง
นั้น

ใจนั้นก็เหมือนกัน ทำไมเราว่าเราทำไม่สงบ เนี่ย เราทำมา
ตั้งนมตั้งนาน ใจไม่สงบ แน่ะ แล้วมันเป็นเหตุอะไร เพราะใจไม่
สงบ มันขี้เกียจใช้มัย ขี้เกียจนึก ขี้เกียจคิด ขี้เกียจปรุง ขี้เกียจ
แม้แต่การบริกรรม ถ้าขี้เกียจอย่างนั้นแล้วมันก็ตกอยู่ใน**โกสัช**
ชะ ความเกียจคร้าน คนขี้เกียจขี้คร้านมันก็ไม่ได้ดีขึ้นมา แม้แต่
ใจที่จะกระทำก็ยังไม่กระทำแล้ว จะดีอย่างไร ก็ดีไปไม่ได้ ใจสงบ
ก็สงบไม่ได้ มันก็มีแต่ไอ้ถีนมิทธะเข้ามาครอบงำใจอยู่
ตลอดเวลา เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้ว ใจมันก็จะป็นสมาธิอย่างไร
ตั้งใจก็วันก็คืนก็เดือนก็ปีมันก็เป็นอยู่อย่างนั้น เพราะมันขี้เกียจ
ไม่อยากกระทำ กิริยาของกายนั้นกระทำจริง แต่หัวใจนั้นไม่ได้
กระทำ หัวใจนั้นเต็มไปด้วยความขี้เกียจขี้คร้าน มั่ง่าย เอาแต่
ตามสบายของใจ ไม่อยากต้องคิดนึกปรุงแต่งอะไรทั้งหมด

ปล่อยไปตามเรื่องตามราวอย่างนั้น ที่สักแต่จะทำก็ทำไปอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นเหมือนบุคคลผู้ที่เคยเห็นเค้ากินระกำ เห็นว่าระกำหวานดี แต่ไม่ทันปอกเปลือก ไม่ทันอะไรทั้งหมด ขยำเข้าไปทั้งเม็ดทั้งเปลือก มันก็ติดคอ แล้วก็ต้องคายทิ้ง ไม่รู้รส มีแต่หนามเต็มปากอยู่อย่างนั้น เหมือนกัน ใจเราก็เหมือนกัน ทำตั้งหลายๆ เดือน อย่างพวกพระเราอย่างเนี่ย เข้าสองเดือนแล้ว สองเดือนเข้านี้ ขาดอีกวันเดียว บางองค์ไม่สงบเลย อย่างว่าหลวงตามะ ว่าให้ดี นี่ เพราะฉะนั้น ทำไมไม่สงบ เราอย่าเข้าใจว่าเราบวชสามเดือน สามเดือนจะสึกออกไป มีครอบครัว อย่าเข้าใจอย่างนั้น บวชมาก็ต้องทำให้สงบ เมื่อใจไม่สงบแล้ว บุญไม่เกิดขึ้น บางทีเผลอๆ ได้บาป กินข้าวชาวบ้านเค้า ไม่ภาวนา เนอะ ก็บาปสิ เพราะฉะนั้นต้องภาวนาให้ใจสงบ ให้ใจมันเป็นสมาธิ ทำไมคนอื่นทำได้ เราทำไม่ได้ เค้านั่งได้สองชั่วโมง ทำไมเรานั่งไม่ได้ มันเป็นเพราะเหตุอะไร กลัวเจ็บกลัวปวดกลัวเมื่อยเหวอ เอ้อ อย่าไปกลัวซี มีแข่งมีขานเหมือนกัน มีหมีตามีลันมีกายมีใจ

เหมือนกันหมดทุกอย่าง พระอริยเจ้าสาวกทั้งหลายท่านสามารถ
ประพฤติปฏิบัติได้ เราก็สามารถปฏิบัติได้ บางคนท่านผู้ที่มี
ความรู้ ฉลาดสั่งสอนพวกเราสืบเนื่องกันมาอย่างนี้ ท่านก็มีหุมี
ตาอย่างพวกเรา เพราะฉะนั้นเราก็สามารถทำได้ เราต้องตั้งใจ
นึกอย่างนั้น ต้องมีฉันทะ ความพอใจใคร่ในการประพฤติปฏิบัติ
แล้วกำลังใจนั้นก็จะมีเกิดขึ้น เกิดขึ้น...เมื่อกำลังใจเกิดขึ้นอย่าง
นั้น ความขยันหมั่นเพียรในการกระทำมันก็ย่อมมีขึ้น นี่

เมื่อความขยันหมั่นเพียรมีขึ้น ทางกาย ทางวาจา ทางใจ
พร้อม ใจก็เพียรพยายามนึกถึงพุทโธ ธัมโม สังโฆ ให้
ประทับระคองใจที่วุ่นวายอยู่อย่างนั้น ให้มาอยู่กับพุทโธอยู่
อย่างนั้น ใจนั้นมันก็ค่อยๆ ละ ห่างไปๆๆ ทีละน้อยๆ เข้า นาน
เข้าๆ สิบนาทีก่อน สิบห้านาทีก่อน ยี่สิบนาทีก่อน ใจนั้นอยู่กับพุทโธเรื่อยตลอด
อย่างนั้นแล้ว มันแหละใจมันจะเริ่มสงบ นี่ เราต้องพยายามตัด
อย่างนั้นอย่าให้สิ่งเหล่านั้นมากวน เมื่อเพลอสติระลึกไปอย่าง
นั้นก็หวนกลับเข้ามา ระลึกไว้ หรือจะเอาความตาย ความตายก็
ดี ความตายนี้ก็ดีเหมือนกัน ตายๆๆๆๆ เพราะเราต้องตายไม่

ว่าหนุ่มแก่สาว ออกไปรถชนปั๋งเดียวก็เสร็จแล้ว คาที่อยู่นั้น คา
ถนน ตายเป็นผีตายโหงเค้าว่าอย่างนั้น แต่ว่าไม่มีคนอยากตาย
เนี่ย เพราะฉะนั้นจึงว่าสิ่งไม่เที่ยง เพราะสิ่งอันใดที่มันกลัว สิ่ง
อันใดที่มันทำให้ใจกลัวแล้วเอาสิ่งนั้นมานึก นั่นแหละ มันจะทำ
ใจให้เกิดความสงบได้ เพราะฉะนั้นการทำใจต้องอาศัยความ
เข้มแข็ง ความต่อสู้ของกายใจเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ถ้าเราทำ
เหลวไหลๆ ไม่ได้เรื่องได้ราว ก็วันก็เดือนมันก็เป็นอยู่อย่างนั้น
มันก็ได้เท่านั้น ดีเท่านั้น ไม่ดีขึ้นไป นี่ขาดทุน...ก็ไม่ขาด ยังได้
กำไรนิดๆ แต่ว่าไม่ค่อยรู้เรื่องราวในการภาวนา ภาวนาใจของ
ชั้นสงบเป็นอย่างไร ก็ไม่รู้ซักที ใจเป็นปกติแบบไหน ใจที่ว่าเป็น
สมาธิเป็นแบบไหนก็ไม่รู้ แน่ะ อย่างนี้ แะ

ไหนๆเราก็จะต้องตาย เราก็ต้องเพียรให้มันได้ ท่านเขียนไว้
ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เราเรียนแต่ตำรา แต่ไม่กระทำใจให้เป็น
เราก็ไม่รู้ สมาธิแบบไหนอะ ท่านว่าไม่มีแล้วมั่งเดียวเนี่ย ทำ
ไม่ได้แล้ว ก็เรามันขี้เกียจอะ ไม่ทำอะแล้วจะได้ไง เพราะฉะนั้น
ต้องเพียรลงไป บริกรรมลงไป นึกอยู่อย่างนั้น อย่าปล่อยมัน ใจ

ให้มันอยู่กับสิ่งเหล่านั้น เอาให้มันจริง แล้วความง่วงเหงา
หาวนอนจะไปที่ไหนอะ นิเวศมันก็ขาดออกไปจากใจเรา มันก็
ไม่มีมา เมื่อนิเวศขาดไปอย่างนั้นใจมันก็ป็นสมาธิ ใจก็มีกำลัง
หรือผู้ที่เพ่งมีกำลังความสงบแล้ว ก็ต้องค้นเพ่งพิจารณา
ออกไป สมมุติว่าจะขยายลมอย่างนี้ ขยายแต่เบื้องบน เพ่งจาก
หัวใจขึ้นไปสู่สมอง จากสมองลงไปปลายตีน ตีนซ้าย ตีนขวา ขึ้น
จากปลายตีนซ้าย ขึ้นมาถึงสมอง จากสมองลงไปปลายตีนขวา
ขึ้นมาจากปลายตีนขวามาขึ้นที่หัวสมอง ออกไปปลายนิ้วเบื้อง
ขวาของมือ ขึ้นมาจากเบื้องปลายนิ้วขึ้นมาสมอง จากสมองลง
ไปปลายนิ้วซ้าย มือเบื้องซ้าย พุงกลับมาอย่างนี้ แล้วอย่างนี้ไม่
มีง่วง ไม่มีง่วงหรืออก ไม่มีเลย ไส้เหนียว ยิ่งเพ่งเท่าไร ยิ่งกระจ่าง
ชัด ผุดปรุไปทั้งหมด ไม่มีอะไรขัดข้องเลย ลักษณะถ้าเป็นอย่าง
นั้น เพ่งออกไปซ้าย เพ่งออกไปขวา เพ่งไปหน้า เพ่งไปหลัง เพ่ง
ไปไกล เพ่งไปใกล้ เพ่งได้ทุกชนิดแล้วก็ทวนกลับมา เรียกว่า
ถอยเข้าถอยออกอยู่อย่างนี้ ใจอันนั้นก็ต้องลง ลงแน่นนอน ไม่หนี
ไปไหน ใจถ้าไม่อยู่อย่างนั้นก็เพ่งไปไม่ได้

เพราะฉะนั้นเมื่อเราสงบอยู่ อย่าซุกตัวอยู่อย่างนั้น ความ
ประโยชน์...สมมุติเราไตร่ตรองดู เรากระทำนี้เป็นเวลานาน
เท่าไร แล้วดีมีผลอันใดที่เราเข้าไปอยู่อย่างนั้น นี่ แก้ให้ถูก
เปาะ ถ้าแก้ไม่ถูกเปาะแล้ว การภาวนาจะเป็นไปได้ยาก
เพราะว่าเราไม่ค่อยมีครูบาอาจารย์ผู้ที่ท่านเฉลียวฉลาดที่จะ
แนะนำพร่ำสอนเราแล้ว มันห่างเข้าๆทุกที เพราะฉะนั้นก็ต้องเร่ง
กันเอง พิจารณาตนเอง เมื่อขัดข้องอย่างไรแล้วก็ต้องศึกษา
กันเอง อันนี้เหมือนคนตาบอด หลวงตาที่ไม่ใช่สว่าง ก็ยังบอด
อยู่ เป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นต้องเร่งลงไป พิจารณาลงไป
อย่าได้นิ่งนอนใจ วันเดือนคืนปีนี่ล่องไปเฉยๆ แต่ชีวิตเรานี้มันแก
ลงไปทุกวันๆ แล้วก็เมื่อใกล้ถึงจะตายแล้วเราจะเอาอะไรเป็นที่
พึ่ง สมามิมันเสื่อมได้ ทำไมเสื่อม เพราะว่าก็มีนิรณห์เข้ามา
ทับถมมาก มีกามเข้ามาทับ อย่างนี้ก็เสื่อม เข้าไม่ได้ก็ต้องไป
เข้าสมาธิอีก ตั้งต้นอีก ต้องพิจารณา

เมื่อได้สมาธิแล้วอย่าได้นิ่งนอนใจ คั่นคว่ำพิจารณาลงไปให้
มันแจ้งชัด พิจารณายังไงก็พิจารณาเข้า น้อมอดีตสิ่งที่เคยใน

นิเวศธรรม สิ่งที่เราชอบ เราเคยคิดเพติดเพลีนกับสิ่งเหล่านั้น
ยินดีอย่างนั้น ก็เอามาค้นคว้าพิจารณาลงไป ทำไมเราจึงยินดีจึง
เพติดเพลีนกับสิ่งเหล่านั้น นี่ กายสัมผัสกาย เรายินดีเรา
เพติดเพลีน เราก็ต้องเอามาพิจารณา มันสัมผัสอย่างไรมันจึง
เพลีน มันจึงมีลูกมีเต้ามีหลานมีเหลน มันจึงเพลีน เพลีนเพราะ
เหตุอะไร มาค้นลงไปให้มันหายสงสัย โลกมันเป็นอย่างนั้น มันสื
กันไปสืกันมา แล้วมันก็เดือดร้อน ออกแว้ๆออกมาอีกแล้ว
วุ่นวาย นั่น เอออันนั้นแหละมาพิจารณาให้มากๆ ให้มันหาย
เดือดร้อนของใจ อย่าให้ใจไปลุ่มหลง อย่าให้ใจไปกังวล ใจไป
ดิ้นรนกระวนกระวาย สิ่งเหล่านั้น แล้วมันก็ไม่ค่อยเดือดร้อน นี่
สิ่งนี้พิจารณาให้ดี ว่าชัดๆก็ต้องเอาอย่างนั้น เพราะฉะนั้นการ
บำเพ็ญเมื่อใจสงบแล้วต้องคิดต้องค้น แต่การค้นต้องรู้จัก
ประมาณ ค้นลงไป พิจารณาเข้าไปอย่างนั้น

เมื่อพิจารณานิดหน่อย ใจนั้นพุ่งลงไป ก็ต้องหวนกลับ อย่าง
เคยว่าอยู่ หวนกลับไปบริกรรม เมื่อมันนานๆเข้า ส่ายไปหลายๆ
ทีเข้าก็ต้องหวนกลับมาบริกรรมให้ใจเป็นปกติ เมื่อใจเป็นปกติ

แล้วก็ถอยกลับไปพิจารณาอีกอย่างนั้น นี่ ไม่ต้องไปกลัว ใจที่มัน
กล้าต่อสู้แล้วไม่ต้องกลัว ใจที่มีกำลังแล้วจะพิจารณาเท่าไรยิ่ง
สว่างยิ่งปลอดโปร่ง ยิ่งแจ่มใส เมื่อหยุดเมื่อไร ใจนั้นปลอดโปร่ง
แจ่มใสสว่างแจ่มอยู่อย่างนั้น ไม่มีวงเหงาหาวนอนเข้ามาทับ
เลย แจ่มใสผิดปกติ อิ่มเอิบซาบซ่าน นั่งอยู่หรือเดินเริ่มจากไป
ตรงนี้ยังอิ่มเอิบอยู่อย่างนั้น ใจที่เป็นสมาธิเป็นอย่างนั้น
เพราะว่ามันผ่องใส มันปลดปล่อยสิ่งทั้งปวงในโลก เราไม่เคย
เป็นอย่างนั้น เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วใจมันก็เกิดความอิ่มเอิบด้วย
กำลังของปีติอันนั่นเอง มาทำให้ปีติเกิดขึ้น นี่ เพราะฉะนั้นจึงว่า
จำเป็นอย่างยิ่ง เราจำเป็นเมื่อใจสงบแล้วเราต้องค้นคว้า อย่าไป
เอาความกลัวเข้ามาบังหน้า บางคนจะเจาะลูกตาชักอันก็กลัว
จะหลุดออกมา จะตัดหูชักอันก็กลัว กลัวว่าหูจะหลุด มันไม่ตาย
หรอก ไม่ตาย ตัดให้มันจริงๆ มีดอันไหนเคยใช้ นี่ก็เอามาตัดคอ
ลงไปให้มันขาดเลือดไหลลงไป นั่น ผ่านน้ำออกลงไปมันมีอะไร
ตัดหูตัดตาตัดปาก เอาลงไป ตัดแข็งตัดขา ฉีกลงไปเป็นข้อๆ

เป็นส่วนๆ ตัดลงไปอย่างนี้ อย่าไปกลัวสิ ถ้าใครกลัวแล้วไม่ใช่
กล้า ไม่ใช่นักภาวนา ต้องตัดลงไป พิจารณาเข้า

นี่ ลักษณะถ้าพิจารณาอย่างนี้เป็นลักษณะของปัญญา
ค้นคว้าปลดปล่อย เมื่อยิ่งมองชัดเห็นชัด นั้นยิ่งเกิดความเบื่อ
ความหน่าย การเกิดความเบื่อหน่ายอย่างนั้นก็เพราะอะไร นั้น
หละมันจะคลายความกำหนด ไม่ให้ยินดีกับรูปร่างกายของเรา
ไม่เห็นเป็นของสวยงาม ไม่เป็นของสวยงาม เต็มไปด้วยของไม่
เที่ยง แปรปรวนต่าง ๆ นานา นี่ เพราะฉะนั้นเมื่อเราใจมันสงบ
แล้ว ต้องค้นคว้าพิจารณาลงไปให้มากๆ อย่าไปท้อถอย ฟังดูครู
บาอาจารย์ที่มารุ่นหลังๆ ตามท่านอาจารย์ท่านเล่าให้ฟัง อย่าง
ท่านอาจารย์มหาบัวนี้ท่านพูดถึงบางองค์อย่างนี้ ที่มาสุดท้าย
ภายหลัง ล้วนแล้วแต่ผู้ที่ได้สดับตบฟังนั้นก็มีความค้นคว้า
พิจารณาเป็นประมาณ ที่ท่านเล่าสู่กันฟัง มีแต่นักค้นคว้า บาง
องค์ก็ตั้งหลาย ๆ วันจึงได้รับความรู้ก็มี นี่ เพราะฉะนั้นนี่เป็นคติ
สำคัญ อย่างเราก็เหมือนกันต้องค้นคว้า ไม่ค้นคว้าไม่ได้ สมาธิก็
ได้แค่สมาธิ พอได้สมาธิแล้วก็เสื่อม พวกโยมเราก็ภาวนาดีหลาย

คน บางคนสังเกตุๆดูอย่างนี้ แต่ว่าลำดับของใจชนิดหนึ่งเมื่อเข้าไปอยู่อย่างนั้นแล้ว มันจะมักเกิดความขี้เกียจขี้คร้าน เพราะมันอยากเอาความสบายแค่นั้น นี่เมื่อเอาความสบายแค่นั้นมันก็ได้แค่นั้นนะ ไม่ก้าวขึ้นไป นี่เราต้องเข้าใจอย่างนั้น การที่ก้าวเข้าไปเรียกว่าไปสู่มรรค มรรคาปฏิบัติ การที่จะก้าวไปสู่แห่งทุกข์ ก็ต้องอาศัยการค้นคว้าพิจารณาเป็นหลักสำคัญ

การค้นคว้าก็อย่างที่พูดนี้แหละ พิจารณาเรื่องใด เรื่องมันได้ทุกอย่าง อย่างพิจารณากายก็อย่างเคยบรรยายอยู่ว่าตัดหลุดตัดแข้งตัดขาดมือตัดตีน มีข้อมือข้อตีนข้อนิ้วหัวนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย แล้วก็กลับมาตัดแบ่งออกเป็นชิ้นๆส่วนๆแล้วก็มาเสร็จจากแขนขวาก็ไปแขนซ้าย แขนซ้ายก็ลงไปแขนขวา ตีนขวา ตีนขวาเสร็จก็ไปตีนซ้าย นี่ก็ไปอย่างนี้ นั่นแหละที่ท่านว่าสติปัฏฐาน กายานุปัสสนา เมื่อใครทำได้อย่างนั้นแล้วมันก็แจ้งชัดหมด สงสัยในเรื่องของกาย

นักภาวนาถ้ายังขาดการค้นคว้าพิจารณาแล้ว ความละเอียดอ่อนของใจนั้นยังหยาบอยู่ ยังไม่ละเอียดพอ เพราะยัง

ไม่สามารถจะต้านทานกับธรรมชาติของใจได้ ถ้าเมื่อเราเป็น
นักค้นคว้าพิจารณาแล้ว มันสามารถจะต้านทานกับ
อารมณ์ของใจได้เสมอ ทำไมว่าอย่างนั้น เพราะการค้นคว้าพิจารณา
พิจารณานั้นจะต้องนึกถึงอารมณ์ต่างๆเข้ามา บ้อนเข้ามาของ
ใจ เมื่อบ้อนเข้ามาเท่าไร สติปัญญามันก็จะต้องสอดคล้อง มอง
เห็นชัดอยู่ตลอดเวลาอย่างนั้น นี่อันนี้เอง เมื่อชำนาญเข้าๆแล้ว
มันก็ย่อมทันกับเหตุการณ์ที่เราจะนึกคิดหรือสิ่งที่จะมาปรุงแต่ง
ใจ จะคิดเร็วคิดช้าอย่างไรก็ไม่ต้องกลัว ในการค้นคว้าอย่างนั้น
จะเอาเร็วเอาช้าไม่ต้องกลัว ยิ่งเร็วยิ่งดี สติปัญญาจึงแจ่มชัดลง
ไปในที่ค้นคว้าอย่างนั้นแล้ว นั่นแหละคือตัวสติปัญญาที่จะตาม
ไปสู่สุดท้ายภายหลัง เหมือนเรานั่งอยู่ธรรมดานานการอยู่อย่างนี้
ทำมือทำไม้ทำงานทำการ แต่ใจมันไม่คิด ใจมันไม่ปรุง แต่โลก
ทั้งหลายเข้าใจว่าใจนั้นต้องปรุงด้วย คิดด้วย นี่ ต่างกัน

เพราะฉะนั้นอย่างเราภาวนานี้เหมือนกัน เมื่อมันสงบก็ต้อง
คิดนึกปรุงแต่งอย่างนั้นเอง ให้มันทัน ให้ใจมันรู้เท่ารู้ทัน
พิจารณาลงไป ถอยเข้าถอยออก ขยายไปใกล้ไปไกล พิจารณา

ในที่ไกลน้อมเข้ามาที่ใกล้ น้อมจากที่ใกล้ออกไปที่ไกล นี่ ต้องมี
หลายท่าหลายทางพลิกแพลง การภาวนามันยิ่งเล่ห์เหลี่ยมต้อง
ใช้อุบายพลิกแพลงมากมาย ไม่เหมือนอย่างทางโลก ผิดกันแยะ
เพราะฉะนั้นต้องพยายามแก้ไข อย่าให้ใจนั้นเข้าไปสงบแล้วก็
สงบอยู่เฉยๆอย่างนั้น ประโยชน์ที่ได้รับก็ได้รับอยู่แค่นั้นเอง แต่วัน
จะก้าวหน้าขึ้นไปสู่ความแห่งที่จะรู้ความจริงนั้นเป็นสิ่งที่ยาก
เพราะฉะนั้นจึงว่าให้พากันตั้งอกตั้งใจพิจารณาให้มากๆ
อย่าได้ถอย

ความเพียรสิ่งเหล่านี้เป็นกำไรของชีวิต การกระทำอย่างนี้
เป็นกำไรของชีวิต การมีครอบครัว การมีลูกมีหลานมีบ้านมี
ช่องมีข้าวของเงินทองมากมาย บางคนเข้าใจเป็นกำไรของชีวิต
นั้นพระพุทธเจ้าไม่ทรงสรรเสริญ ทรงติเตียนว่าตายแล้วจะไป
นรก อย่างมีไฉ่โตเทยยะพราหมณ์ มีสมบัติมากมายตายไปแล้ว
มาเกิดเป็นหมานี่ ไปสู่นรกนะ หมานี่ก็เป็นนรก เพราะฉะนั้นอย่า
เข้าใจว่ารวยเงินมันดีมาก มันเป็นนิรณธรรมมาครอบงำใจ เมื่อ
ขณะจะตาย ถ้าใจไปคิดห่วงสมบัติพัสถานอยู่แล้ว ตายไปเป็นงู

เหลือมเป็นม่งเป็นหมาเป็นสารพัดต่างๆนานา มันเกิดขึ้นไปได้
อย่างนิทานที่ยกมาอย่างว่า โตเทยยะพราหมณ์เกิดเป็นหมา
แน่ะ หลวงตาก็เคยพูดไว้ เนี่ย เหมือนกัน เราก็ต้องพิจารณาอัน
นี้แก้มัน ถ้าเราไม่มีปัญญาแก้แล้วอารมณ์เหล่านั้นมันก็มาทับ
หัวใจเรา เมื่อเรามีสติปัญญา รู้จักการแก้ไข สิ่งอารมณ์เหล่านั้นก็
ไม่มาทับใจเราได้ อยู่ได้อ่านาใจเรา เราอยู่เหนือสิ่งเหล่านั้น มีมา
ก็สักแต่ว่ามีมา แต่ไม่มาทำให้กระเทือน ไม่ทำให้ใจให้วุ่นวาย
ไม่ให้ใจเป็นทุกข์วุ่นวายกับสิ่งเหล่านั้นเข้ามาทวนใจเรา

นี่ ลักษณะของปัญญามีหน้าที่ตัดอย่างนั้น ตัดกระแสของ
ใจที่วุ่นวายเดือดร้อนไม่ให้เดือดร้อนวุ่นวาย นั่นลักษณะของ
ปัญญาแท้ แก่ทุกข์จากใจ นั่น สิ่งเหล่านี้เอง เนี่ยแก่ทุกข์ก็แก้ตรง
นี้ แก้ใกล้ๆไม่ได้แก้ไกลๆ แก้ที่หัวใจเรา ใจมันเดือดร้อนมัน
วุ่นวาย เมื่อเรามีสติปัญญามองดูเฉยๆ สิ่งเรานั้นก็ออกไปแล้ว
มันไม่กล้าเข้ามาหาเรา มันกลัวเหมือนมีปืนเอ็ม ๑๖ อยู่ ผู้ร้าย
จะกล้าเข้ามารึ ลั่นไกใส่ลูกพร้อม เข้ามาก็หัวแตกหมด นี่ เหมือน
ใจเรา เมื่อมีสติมีปัญญาตั้งแก่กล้าอยู่อย่างนั้นแล้ว อารมณ์จะ

ป้อนเข้ามาชักเท่าไรก็ไม่มีห่วงไหว เหมือนศิลาทั้งแท่งที่ปักลง
แน่นในดินลึกสามสี่วาอย่างนั้น ลมจะมาในทิศใด ทิศเหนือ ทิศ
ใต้ ทิศตะวันตก ทิศตะวันออก เสาศิลานั้นไม่มีเคลื่อนไหวไปไหน
เลย อยู่อย่างที่อยู่อย่างนั้น ลมสักแต่พัดก็พัดไปธรรมดา เหมือนใจ
ผู้ที่มีสติมีปัญญาแก่กล้าเต็มที่อยู่อย่างนั้นแล้ว สิ่งเหล่านั้นเพียงแต่
ผ่านเข้ามา ไม่สามารถจะมากวนใจของท่านให้ห่วงไหวไปตาม
สิ่งเหล่านั้น นี่ นักปฏิบัติก็ต้อง ความมุ่งมาดปรารถนาก็ต้องเป็น
อย่างนั้น เสียแรงที่เราเข้ามาประพฤติปฏิบัติก็จำเป็นอย่างยิ่ง
ผิดจุดมุ่งหมายปลายทางก็ต้องหวังอันนั้นเป็นจุดสำคัญของชีวิต
ถ้าเป็นนักบวชไปแล้วยิ่งจำเป็นที่สุดจะต้องบากบั่นพากเพียรให้
รู้เห็นความจริงอันนี้เกิดขึ้นกับตัวเรา แล้วจะได้เป็นประโยชน์แก่
พวกพุทธบริษัทต่อไปในวันข้างหน้า

เพราะฉะนั้นนี่มันก็จะได้สองเดือนเข้ามาแล้ว เหลือเวลาอีก
เดือนหนึ่ง เรียกว่าอยู่ในไตรมาส ในระหว่างไตรมาสเมื่อออก
พรรษาเข้าแล้วต่างคนก็จะต่างไป มีกิจการอันนั้นอันนี้ ทอดกฐิน
มัง ทำบุญที่นั่นที่นี้ก็วุ่นวายเข้าอีกแล้ว เวลาโอกาสที่จะกระทำก็

จะมีน้อย ไม่เหมือนไตรมาส เพราะฉะนั้นเมื่อทุกท่านได้สดับ
รับฟังธรรมะอย่างหลวงตาบรรยายมาได้แล้ว จงตั้งอกตั้งใจ
บำเพ็ญ สิ่งไม่เกิดขึ้นก็ตั้งใจให้มันเกิดขึ้น สิ่งที่ไม่เป็นก็ต้องให้มัน
เป็นขึ้น อย่าได้ท้อถอย

มีความอุทสาหะพากเพียรพยายามเกิดขึ้นแล้ว แล้วก็
พิจารณาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่าชีวิตของเรานี้เป็นสิ่งที่ไม่
เที่ยงแน่นอน จะต้องแตกดับทำลาย ตายลงไปอย่างยกภาชิตว่า
อนิจจา วาตะ สังขารา สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง สังขาร
ทั้งหลายเกิดขึ้นแล้วย่อมมีความแปรปรวนไป เหมือนตัวเรามีตา
เคยมองสว่างมันก็เกิดมัว เป็นต้อ เป็นตาแดง น้ำตาไหล น้ำตา
แฉะ นี่เป็นอย่างนั้นจึงเรียกว่าสังขารา อนิจจา สังขารทั้งหลาย
ไม่เที่ยง แม้แต่ศาลาอย่างนี้ เคยผูกมาตั้งยี่สิบกว่าปี มันก็ชักรื้อชัก
ผูกพังเข้า เหมือนกันอย่างนั้นถ้าเข้ามา รำกายของเรา
เหมือนกัน มันไม่แน่นอน ไม่รู้วันไหนมันก็จะตาย เพราะฉะนั้น
เร่งความเพียรให้มันมีขึ้นซะ อย่าให้ได้นอนอกนอนใจ เมื่อท่าน
ทั้งหลายได้สดับดับฟังธรรมะดังได้บรรยายมานี้แล้ว ขอจงโอ

ปณิโก้น้อมไปพิจารณา เมื่อเห็นดีเห็นชอบแล้วจงเร่งมือ
ประพฤติปฏิบัติ อย่าได้นอนนอนใจ ต่อนั้นไปก็จะได้บังเกิด
ความสุขความเจริญอกงามในศาสนธรรมคำสั่งสอนดังได้
แสดงมาก็สมควรแก่กาลเวลา ต่อนี้ไปจะได้ทำความสงบ

ที่มา: <https://youtu.be/6Le9H71wfl8>